

TARİHİ KENDİNE GÖRE YAZMA GÜCÜNE SAHİP OLANLAR BİLMELİ Kİ, BİZ DE SİLME GÜCÜNE SAHİBİZ!..

Kemal B. Ulusaler

EMO 39 ve 40. Dönemler Yönetim Kurulu Başkanı

kemal.ulusaler@emo.org.tr

Cumhuriyetin 100. Yılı dolayımında bir TMMOB/EMO yazısı yazmam istendiğinde hem Cumhuriyet hem de TMMOB tarihine bir kez daha göz atma ihtiyacı hasıl oldu.

Egemenler tarafından yazılan tarihi farklı okumak olmazsa olmazlardandır. Tersine ise abes.

Söz konusu tarihin de bu yazıya konu olan kısmı ile haşır neşir olacağımızı da belirterek başlayalım.

Kuruluş Süreci

Cumhuriyetin kuruluş sürecine bir göz atmadan önce kısaca cumhuriyet kavramına (çok az da tanımına) değinmek gerektiği inancındayım.

Latince'den batı dillerine republic olarak geçen, Türkçeye cumhuriyet olarak çevrilen sözcük, kökeni itibarıyla iki ayrı sözcüğün beraber kullanılmasıyla vücut bulmuştur. "Res" ön eki olaylar, işler, sorunlar ve benzerini ifade ederken, "publica" ise halkı, kamuyu ifade etmektedir. İkisi bir araya gelince; halka ait olay, sorun, işler ve varlıkları ifade eder konuma gelmektedir. Cumhuriyet "halka ait olan" anlamına gelirken demokrasi, "halkın iktidarı" nı ifade eder. Cumhuriyet ve demokrasi özünde ayrı kavramlar, halkın egemenliği vuku bulduğunda, özdeşleşirler. Tersine durumda yani "res" çalındığında "publica" yani halk çıplak kalır. Fikirimce bu durumda "respublica" meşruiyetini yitirir.

Cumhuriyet kabaca, halka ait olanın, halk için, halk tarafından yönetilmesi olarak tanımlanır. Bu durumda, anılan yönetimin konusu halka ait şey-

ler/varlıklar olduğundan bu yönetimin meşruiyeti ancak halkın çıkarı/egemenliği varsa vardır. Zaten, cumhuriyetin dünyevi karakteri buradan gelmekte olup hiçbir semavi vurguyu içermez.

Öte yandan, halka ait olanın halk tarafından yönetilmesi, halkın her bireyine bu yönetime katılma sorumluluğu yükler. İşte demokratik kitle örgütlerinin varlığı, örgütlenmesi, ilkeleri ve çalışma anlayışı hep bu sorumluluktan türer.

Cumhuriyet üzerine kitaplar yazılacak kadar geniş bir konu olduğundan ve bu yazının sınırlarını çok çok aşacağından burada kesip kuruluş sürecine geçelim.

**

Cumhuriyet, ilk olarak Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde Tanzimatla birlikte dile getirilmeye başlanmıştı. Tanzimat, sultanın mutlak iktidarını kısıtlayan ve din

ve devlet birliğini çözen ve böylece devletin, klasik bir imparatorluktan modern bir ulus-devlete dönüşümünü başlatan bir reform hareketiydi. Ulus-devlet kavramıyla birlikte cumhuriyet de tartışmaya dahil edildi. Öte yandan, tanzimat reformları, kurumsal olarak Osmanlı vatandaşlığı, ideolojik olarak da Osmanlılık farklı etnik grupların uluslaşma sürecini durduramadı.

Günümüzde de Yeni Osmanlıcı anlayış buradan ders çıkarmayıp ulus-devletin yerine ümmet-devleti koyma çabasında. ("*Şartlar müsait olduğunda ümmetin bir tek devleti olacak ve bütün Müslümanlar da bu devletin teb'ası olacaklardır.*" / *Yeni Şafak* 22 Ekim 2017)

Dönemin cumhuriyeti hazırlayan dinamikleri Yeni Osmanlılar, halkın cumhuriyet kurma hakkını teoride tanımalarına ve cumhuriyeti asr-ı saadet devrinin erdemli ve adaletli yönetimi olarak kabul etmelerine rağmen cumhuriyeti monarşiye karşı bir alternatif olarak görece kadar ileriye gitmediler. Sonuç olarak, Yeni Osmanlılar cumhuriyetin dar ve çağdaş tanımını Türk siyasal literatürüne kazandırmışlar ancak tercihlerini anayasal monarşiden yana kullanmışlardır.

Ancak savaşın yayılması ve Osmanlı dahil büyük imparatorlukların yıkılması sürecinde Anadolu'da emperyalist işgale karşı Kurtuluş Savaşı'nın örgütlenmesi "hâkimiyet-i millîye"nin temel bir ilke haline gelmesi gündemdediydi.

Emperyalist işgalin kırılması, önce TBMM'nin kurulması, ardından Cumhuriyetin ilanı ile yeni bir döneme sayfa açılmaktaydı.

Kuruluş Sürecinde Meslek Örgütleri

Osmanlı Devleti içerisinde esnaf ve zanaatkarların örgütü Ahi Ocakları ve Loncalardı.

Ahi Ocakları, Selçukludan Osmanlıya Anadolu'da yaşayan Alevi-Bektaşilerin (tıpkı Yeniçeri Ocağı'nda olduğu gibi) öz örgütü olup, halkın sanat, ticaret, ekonomi gibi çeşitli meslek alanlarında yetişmelerini sağlayan, onları hem ekonomik hem de ahlaki yönden yetiştiren, çalışma yaşamını iyi insan meziyetlerini esas alarak düzenleyen bir örgütlenmeydi.

Lonca ise, kent esnafı ve küçük çaplı üretim yapan zanaatkar örgütlenmesiydi. Loncalar, sivil bir "örgütlenme" ile aynı meslekten insanların birbirlerinin hakkını hukukunu kollaması, yardımlaşması, işin ehliyetinin (ruhsat) ve etik kaidelerinin (fiyat, kalite) denetlenmesi için kurulmuş bir yapıdır.

Lonca düzeni 16.yy başlarında ortaya çıkmış ve 18. YY ortalarına doğru "gedik" biçimini alarak 1913 yılına kadar varlığını sürdürmüştür. Osmanlı loncaları yöneticilerini kendileri seçmekte ve iç işleyiş kurallarını da kendileri saptamaktaydı. Bununla

birlikte devletin koyduğu kalite standartlarına ve fiyatlara da (narh) uymak zorundaydılar. (Gedik, tam da sözcük anlamına uygun olarak lonca örgütlenmesinde gedik açmış ve bu örgütlenmeyi bitirmiştir. Günümüzde de özellikle TMMOB, TTB vb. meslek örgütlerinde gedik açma ve bu örgütleri bitirme eğilimi mevcuttur.)

Mimarların faaliyette olduğu bir örgüt de "Hassa Mimarlar Ocağı"ydı. Hassa Mimarlar Ocağı, Saraya Bağlı Mimarlar anlamına gelmekte olup Osmanlı döneminde kurulmuş ilk mimarlık örgütlenmesi sayılmaktadır. Hassa Mimarlar Ocağının temel görevleri Osmanlı İmparatorluğu'na ait yeni yapıları tasarlamak, keşif çalışmalarını yapmak ve inşaatlarını gerçekleştirmek idi. Ayrıca inşa edilmiş eski yapıların bakımından ve onarımından da sorumluydular. Ancak, halk içinde zanaatkar görülen mimarlar da vardı ve bunlar loncalıydı.

2. Meşrutiyet sonrasında, "Osmanlı Mühendis ve Mimar Cemiyeti" Mimar Kemalettin öncülüğünde 1908 yılında kurulmuştur. Cemiyet 1912 yılında

etkinliklerini askıya almış, 1919'da yeniden çalışmalarına başlamış ve varlığını 1922 yılına kadar sürdürmüştür.

Ayrıca 1909 ile 1910 yılları arasında 12 sayılı ömrü olan bir dergi de yayınlamışlardır.

Cumhuriyetten sonra ilk örgütlenme Mayıs 1926'da kurulan ve merkezi Ankara'da bulunan Türk Mühendisler Birliği ve Türk Yüksek Mühendisler Birliği adı altında ger-

çekleşmiştir.

Birliklerin amaçları arasında "memleketin ilerlemesine ve milli iktisadın inkişafına ve kuvvetlenmesine hizmet emeli ile mesleğin yükselmesine çalışmak", "meslek haklarını ve azanın ihtiyaç ve menfaatlerini temin ve himayeye, mühendisler arasında tanışma ve tesanütün artmasına hizmet etmek", "başka memleketlerden mühendis getirilmesine ihtiyaç kalmayacak derecede meslektaşların yetiştirilmesi için gençliğin mesleğe karşı rağbetini artırmaya; sermaye getirme mecburiyeti olmadıkça, memleketimizde yapılarak inşaatın Türk Mühendis Mütteahhitlerine yaptırılmasını ve

memlekette yerli ve ecnebi müesseselerde Türk Mühendislerinin çalıştırılmasını temine çalışmak” yer almaktadır.

Daha sonraları bu örgütlere çeşitli tarihlerde uzmanlık dallarında örgütler eklenmiştir. Bu örgütler arasında, kurulduktan sonra başka örgütlerle birleşenler de bulunmaktadır.

Gelişme Süreci ve Süreç İçerisindeki Örgütlenmeler

Cumhuriyet’in ilanını takip eden süreçte devletin bilim ile olan ilişkisi birbirine paralel iki boyutta şekillendi diyebiliriz:

- Birincisi, toplumunun ihtiyacı olan ekonomik kalkınmada bilim ve teknolojiyi yakından takip edecek sanayileşme politikalarının oluşturulmasıydı.
- İkincisi, toplumsal reformların gerçekleştirilmesi idi.

Cumhuriyet’in üniversite reformuna kadarki tek üniversitesi ise Darülfünun’du.

1933’te ilk kez üniversite terimi kullanılarak Darülfünun’un yerine İstanbul Üniversitesi kuruldu. 1933’te İstanbul Üniversitesi’nin kurulmasının ardından Yüksek Mühendis Mektebi’nin önce İstanbul Üniversitesi’ne bir fakülte olarak bağlanması düşünüldü. Ancak daha sonra Yüksek Mühendis Mektebi, Mimarlık ve Muhabere şubeleri eklenerek 1944’te İstanbul Teknik Üniversitesi’ne dönüştürüldü.

Öte yandan, Cumhuriyet’in mevcut ekonomi durumunu incelemek üzere 1923 İzmir İktisat Kongresi düzenlendi. Ekonomi politikalarındaki ilk uygulama ise Birinci ve İkinci Beş Yıllık Sanayi Planlarının hazırlanmasıydı.

Birinci planla dokumacılık, madencilik, metal, havacılık, kâğıt, seramik ve kimya sanayiinin geliştirilmesi hedeflendi.

1925’te Kayseri Tayyare Fabrikası, 1926’da Ankara Çimento Fabrikası kuruldu. 1926’da Alpulu ve Uşak Şeker fabrikaları açıldı. 1929’da ise Zeytinburnu-Arslan ve Kartal-Yunus Çimento fabrikaları faaliyete başladı. Bunları, 1933’te kurulan Sümerbank ile 1935’te kurulan Etibank, Maden Tetkik Arama Enstitüsü (MTA) ve Elektrik İşleri Etüd İdaresi Enstitüsü (EİEİ) takip etti.

Yine bu dönemde millileştirmeler: demiryolları, elektrik alt yapısı, madenler vb. alanda sürdü.

Bu hızlı süreç içerisinde yeterli teknik eleman yetişememesi sorunu mevcuttu.

1935 yılında MTA maden mühendisi jeolog, paleontolog yetiştirilmek üzere Avrupa ve Amerika’ya öğrenci gönderdi. Yine demiryolları ve altyapısı için yurt dışından teknik eleman getirilmiş ve bir de okul açılmıştır. Demir çelik fabrikalarında da aynı durum söz konusu olmuştur.

1939’da, Ankara’da Etimesgut Uçak Fabrikası ile 1941’de Gazi Uçak Fabrikası tesisleri kurulmuş olup, Etimesgut Uçak Fabrikası’nın açılmasında ve işletilmesinde II. Dünya Savaşı yıllarında Polonya’dan kaçarak Türkiye’ye sığınan mühendislerin katkısı olduğu da bilinmektedir. Etimesgut fabrikasında Polonyalı mühendislerin olduğu yıllarda Dizayn Ofisi olarak adlandırılan ARGE çalışmalarının yapıldığı bir bölüm açılmıştır. Bu bölümde uçak üretimine ilişkin pek çok bilimsel proje hazırlanmıştır. Ayrıca fabrikada üretilen THK-5 modeli Danimarka’ya ihraç edilmiştir.

Hal böyle iken bu süreçte ancak cumhuriyetin teknik eleman kadro eksikliği tamamlanmaya çalışılmış olup mevcut teknik eleman örgütlenmeleri yeterli görülmemiştir.

Kırılma Süreci ve TMMOB’nin Kuruluşu...

1950’li yılların iki kutuplu dünyasında, yeni yeni palazlanan sermaye ile toprak ağalarının oluşturduğu feodal yapı ve siyasi örgütleri Demokrat Parti’nin seçimi, emperyalizme biat şeklinde biçimlenmiştir.

Amerikalı Max Weston Thornbourg’un “Türkiye Nasıl Yükselir?” (1949) ve “Türkiye’nin Ekonomik Durumunun Tenkidi” (1950) adlı Türkiye’nin ekonomik gelişimi üzerinde hazırladığı raporlar, Türkiye’yi bir tarım ülkesi olarak nitelendiriyor ve bu yüzden Türkiye’nin makine, uçak ve motor gibi teknoloji alt yapısı gerektiren milli üretim faaliyetlerine son vermesi, demiryollarından karayollarına geçişin gerektiğini vurguluyordu. Bunun yerine Türkiye sadece montaj ile sınırlı kalacak şekilde tarım araçları üretimine ve tarımsal üretim faaliyetlerine yönelmeliydi.

Ekonominin kazandığı bu yeni çehre Türkiye’nin 1947’de Truman Doktrinlerinin etkisine girmesinden ve Marshall Yardımlarından yararlanmasından etkilenmiş, neticede 1952’de NATO üyesi haline gelmesiyle sonuçlanmıştır.

Traktörden uçağa hibe şeklinde vuku bulan ABD yardımları peşinden raporların gereği yerine geti-

rilmiştir. NATO ordusuna dönüşen askeri yapı da buna uyum sağlamıştır. Şu anekdot da bir örnek olarak şurada dursun;

Marshall Yardımları kapsamında Türkiye'ye çok sayıda uçak hibe edilmeye başlanmıştı. Bu yüzden yerli uçak üretimi kısa sürede durmuş ve uçak fabrikaları iflas etmek durumunda kalmıştır. Nitekim dönemin Hava Kuvvetleri Komutanı M. Zeki Doğan, Demirağ'ın fabrikalarına verilen yerli uçak siparişlerini iptal etmiş ve konuyla ilgili olarak Nuri Demirağ'a, "*Amerikan yardımından bedava uçak almak dururken uçak fabrikamıza sipariş verirsem yarı bu millet beni asar*" demiştir.

Neticede, imalatıyla, AR-GE'siyle (Etimesgut Dizayn Ofisi, Ankara Rüzgâr Tüneli vb...) gelişmekte olan havacılık sektörü çökertilmiş ve o günlerden parasını verdiğimiz halde "ABD bize neden F16 vermiyor" günlerine gelinmiştir. (Bu arada iyi ki vermiyor demeden de geçemeyeceğim.)

Neticede burjuva demokrasinin görünürde sunulan hakları dönem içinde çalışma yaşamında kendine yer buldu. TM-MOB de işte bu dönemde kuruldu.

Günümüz Avrupa Birliği müktesebatı (*Avrupa Birliği Müktesebatı, temel Avrupa Birliği anlaşmalarında ve diğer yardımcı hukuk kaynaklarında yer alan kural ve kurumlar bütünü* ifade etmektedir) benzeri "ABD Müktesebatı"na uygun olarak 1950'li yıllarda, Türkiye'de sadece mühendis ve mimarların değil, diğer meslek kesimlerinin de yasal birlikleri oluşturulmuştu. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) 1952 yılında, Türk Tabipleri Birliği (TTB) 1953 yılında, Türk Veteriner Hekimleri Birliği (TVHB) 1954 yılında, Türk Eczacıları Birliği (TEB) 1956 yılında, Ziraat Odaları Birliği (TZOB) de 1957 yılında kurulmuştur. (Meslek odası statüsünde olmasa da, 1952 yılında kurulan Türk İş'i de bu listeye eklemek gerekir).

Elbette ki ABD müktesebatına uyum kanunlarıyla oluşan Birlikte de öne çıkan; toplumsal sorumluluk adına "memleket kalkınması" ve mesleki sorumluluk adına da "mimar-mühendislerin şeref ve haysiyetlerini, mesleki menfaatlerini ve yeteneklerini korumak, emeklerinin layıkıyla değerlendirilmesini temin etmek" olarak kayda geçecekti.

dirilmesini temin etmek" olarak kayda geçecekti.

Nitekim EMO'dan bir örnek verecek olursak EMO'nun 1. dönemde ilk kurduğu komisyonlar, "Atomun Sulh Yoluyla Kullanılması"na dair komisyon ile "Neşriyat Encümeni"dir (Üyeler: Dr. Müh. Şefik Altay, Yük. Müh. Mehmet Erdemir, Yük. Müh. Turgut Özal).

Siyasette Darbeler, Birlik'te Dönüşüm Süreci...

Pek çoğumuzun bildiği üzere, ülkemizde "kırık" diye bir laf vardır. Orijinal durumunu yitirmiş, bozulmuş anlamına gelir. ("kırık beyaz" gibi örneğin). 1945'lerden itibaren Cumhuriyet de ilk orijinal yapısını yitirmeye başlamış "kırık" duruma geçmiştir. Devletçilik, laiklik gibi ilkeler sürdürülmeye başlanmıştır. İleriki yıllarda da terk edilmişlerdir.

1960'lara gelinirken; sola dair ne varsa yok edildiği, uç veremediği o yıllarda liberalizmin de esamesi okunmuyor, burjuva demokrasisi ise tesis edilmeyi bekliyordu. Atatürkçüler/gericiler kutuplaşması oluşmuştu. İktidardaki Demokrat Parti, ABD destekli refah yıllarından hızla uzaklaşmış olup ekonomi giderek kötüleşmekteydi. Diğer yandan ABD müktesebatına uygun oluşturulan kurumlara, sendikalara, basına ve diğerlerine baskı giderek yoğunlaşmıştı. Günümüz KHK'larına benzer uygulamalar hızla çoğalmaktaydı.

1960'lı yıllara doğru, Cumhuriyetin "kırık" hali dillendirilerek 2. Cumhuriyet söylemleri artmaya başlamıştı. Sonuçta, 1960 askeri darbesi vuku buluyor ve devlet başkanı Gürsel, 1961 yılını "II. Cumhuriyetin kuruluş yılı" olarak ilan ederken "İkinci Cumhuriyet, milletimizin inkişaf ve tekamülünde mühim bir amil olacaktır" diyordu.

1961 Anayasasının Cumhuriyet'in yapısı açısından getirdiği en önemli değişiklik, farklı kurumlar arasında dağıtılmasının doğrudan bir sonucu olarak kuvvetler ayrılığı ilkeselleşti. 1961 Anayasasının bir başka özelliği, temel hak ve özgürlükleri geniş bir biçimde ele alması ve çoğulcu bir demokrasinin gelişebileceği bir ortam yaratmasıdır. Bununla birlikte 1961 Anayasası, yaşamayı zayıflatıp askeri bürokrasiyi güçlendirerek Cumhuriyet'in demok-

ratik niteliğini kısıtlamıştır. ABD müktesebatına uyumun çerçevesinde “milli güvenlik devleti” uygulamaya konmuştur. Amerika’nın -1945’ten sonra- yeni dönemdeki hegemonyasının araçlarından biri olan “milli güvenlik devleti” modelinin çevre ülkelerde önemli işlevleri olacaktır; Öncelikle, Türkiye, G. Kore gibi sosyalist bloka komşu ülkelerde güçlü orduların ve bunların ABD ile ittifak başlarının kurulması sonucu, askeri yapılar hem çevreleme işlevini yerine getirecek, hem de içte olası sol akımlara karşı harekete geçebilecekti.

Bu da 12 Eylül’e kadar art arda gelen darbeler sürecini doğurdu.

60’lı yılların ortalarında öğrenci-gençlik hareketleri, bu hareketlerin akademiye yansmasıyla birlikte, odalarda da yapısı gereği bir dönüşüm gerçekleşmişti.

Çalışma anlayışı yeni boyut kazanmış olup;

“TMMOB, mesleki, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda ülkemizdeki mühendisleri ve mimarları temsil etmek, onların hak ve çıkarlarını **halkımızın çıkarları** temelinde korumak ve geliştirmek, mesleki, sosyal ve kültürel gelişmelerini sağlamak ve mesleki birikimlerini toplum **yararına kullanmalarının zeminini yaratmak**; bu amaçla mesleki alanlarıyla ilgili gelişmelerin ve politikaların sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel boyutlarını derinlemesine kavramak, yorumlamak ve **toplumu bilgilendirmek**; bu politikaların toplum yararına düzenlenmesi için öneriler geliştirmek ve bunların yaşama geçirilmesi için mücadele etmek ve bunların gereği olarak en genel anlamda **bağımsız ve demokratik bir Türkiye’nin yaratılması** yönündeki çalışmalarını bütünsel bir anlayışla ve etkinleştirerek sürdürmek kararlılığındadır.” denmiştir.

Görüldüğü üzere, halkın çıkarları, toplum yararı, toplumu bilgilendirme söylemleriyle toplumcu bir yapıya bürünürken diğer yandan da “bağımsız ve demokratik Türkiye” vurgusu yapılmaktadır.

Bu anlayış odalarda da kendine yer bulmuş olup, 1970 yılına gelindiğinde, dar bir çerçeve içinde kalarak sadece meslek sorunları ile ilgilenen ve bu tutumun doğru politika olduğunu savunan oda yönetimine egemen gruba karşı, “**Elektrik Mühendisleri salt meslekle ilgili sorunlarla değil, bu sorunları doğuran yurt sorunları ile de ilgilenmelidir**” görüşünü savunan devrimci/demokrat mühendislerin oluşturduğu grup, 14-15 Şubat 1970 günlerinde yapılan EMO

16. Genel Kurulu’nda seçimleri kazanmasıyla somutlanmıştır.

Cumhuriyet’te İdeolojik Dönüşüm, Birlikte Direniş Süreci...

12 Eylül darbesi ve Özal iktidarıyla beraber Türkiye Cumhuriyeti küresel dinamiklerin de etkisiyle yeni bir dönüşüm sürecine girmiştir. Küreselleşme ve Yeni Dünya Düzeni dünyada ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel alanlarda büyük değişim ve dönüşümlere neden olmuştur.

Uluslararası sermayenin, mal ve hizmetlerin serbest dolaşımı esas alınmış, ulusların varlıkları özelleştirmelerle elden çıkartılarak sermayeye yeni kaynak yaratılmıştır.

12 Eylül’ün depolitizasyonu ile Kürt sorununun ve siyasal İslam’ın, sistemin kontrol yeteneğinin üstünde bir dinamizm kazanması yerel dinamiği oluşturmuştur.

Küresel dinamiğin temel unsurları ise, 1980 sonrası neoliberal politikaların ortak yarar üzerinde yarattığı tahribat ve küreselleşme ile ulus-devletin cumhuriyet için asıl form olmaktan çıkmaya başlamasıdır. Bu nokta, cumhuriyetin evrensel tarihsel dönüşümünde yeni bir eşiği de işaret etmektedir.

Bir tarikatlar koalisyonu olarak AKP, cumhuriyeti dönüştürme çabasıdadır. Amacına ulaşip ulaşamayacağını zaman gösterecek, ancak anlayışını günbegün hayata geçirmekte olduğu da aşikar. Yola “muhafazakâr demokrat” yaftasıyla çıkan AKP, zaman içerisinde kafasındaki inşa süreci işlerken “yetmez ama evetçi”ler ve benzerinin onayını ve desteğini alarak ilerledi. Güç biriktirdikçe, kuvvetler ayrılığını bir kenara attı. Hayatın her alanını kendi anlayışına göre dizayn etme yolunda bir hayli ilerledi. Başkanlık sistemiyle bir adım daha atmış oldu. Cumhuriyetin 100. yılında yeni cumhuriyetini ilan etme çabasına rağmen istediği noktaya gelebilmiş değil. Fikrimce mevcut siyasal anlayışı zamanın söylemiyle sürdürülebilir olmayıp amacına ulaşmasına olanak tanımayacaktır.

Cumhuriyetin 100. yılında bu dönüşüm şüphesiz TMMOB ve bağlı odalarını da etkilemektedir. Muhalif duruşu nedeniyle iktidarın hedefinde olan Birlik saldırılara maruz kalmış ve kalmaya da devam edecektir. Sonuçta onlarca yılın birikimiyle, bu birikimin oluşturduğu altyapısıyla, direniş deneyimi ile Birlik ve üyeleri ayakta kalmayı ve umudu diri tutmayı başaracaktır.